

PROTOCOL DYSLEXIE

Algemene afspraken

Onderstaande maatregelen gelden voor alle dyslectische leerlingen. In individuele gevallen kunnen er aanvullende maatregelen worden genomen. Een verzoek daartoe kan worden ingediend bij de rector.

Algemeen

- De lay-out en opmaak van studie- en toetsmateriaal dienen aan de volgende punten te voldoen:
 - Lettertype: Arial, Verdana of Comic Sans
 - Lettergrootte: 12
 - Regelaafstand: 1.5
 - Marges links/rechts bij A4-papier: 2.5
 - Titels worden regelmatig, maar functioneel gebruikt
 - Om woorden te markeren in een tekst worden deze onderstreept en niet alleen cursief gemaakt
 - Alinea's zijn duidelijk herkenbaar
 - Illustraties zijn een ondersteuning bij de tekst
- De docent biedt informatie zowel auditief (mondeling, video, etc.) als schriftelijk aan. Dit wordt afwisselend of tegelijkertijd gedaan. De schriftelijke informatie kan eventueel een kopie van de aantekeningen van een medeleerling zijn.
- De docent staat hulpmiddelen voor lezen en schrijven toe, wanneer deze door een deskundige zijn geadviseerd of door de onderwijsinstelling zijn goedgekeurd.

Tijdens de les

- De docent noteert de lesopbouw aan het begin van de les op het (digi)bord.
- De docent noteert het huiswerk tijdig op het (digi)bord en in Magister.
- De docent geeft de leerlingen de gelegenheid om belangrijke aantekeningen over te nemen. Wanneer de leerling ervoor kiest om zelf geen aantekeningen te maken, regelt de leerling bij een medeleerling een kopie.
- De dyslectische leerling wordt de gelegenheid gegeven om het huiswerk, wanneer het op het (digi)bord genoteerd is, in de agenda/telefoon te noteren.
- De dyslectische leerling wordt vrijgesteld van onvoorbereide voorleesbeurten en van het werken met teksten voor de klas, tenzij de leerling zelf aangeeft deze taken te willen uitvoeren.
- Tijdens de les mag er voor het leren van woordbetekenis en de uitspraak van de taal gebruik gemaakt worden van hulpmiddelen (bijvoorbeeld tekst-naar-spraaksoftware en laptop). De leerling zorgt zelf voor het hulpmiddel.

Toetsing

- De leerling krijgt extra tijd wanneer dat nodig is:
 - onderbouw: 10 minuten per proefwerk van een lesuur
 - bovenbouw: 10 minuten per 60 minuten, tot een maximum van 30 minutenAls het niet mogelijk is om in het lokaal te zitten, dan kunnen de leerlingen gebruik maken van de spreekkamer bij de docentenkamer (Brouwersgang) of van het opvanglokaal 007 van het begeleidingsteam.
- De dyslectische leerling maakt toetsen in de klas en de docent draagt zorg voor een stille omgeving. De leerlingen die eerder klaar zijn, gaan lezen.
- De formulering van schriftelijke toetsvragen en -opdrachten dient aan de volgende punten te voldoen:
 - de formulering is enkelvoudig,
 - de formulering is ondubbelzinnig,
 - er zijn geen dubbele ontkenningen gebruikt,
 - er worden geen andere begrippen dan die in het studiemateriaal zijn opgenomen, gebruikt,
 - in de lessen wordt aandacht besteed aan VAS.
- Bij toetsing wordt aangesloten op de oefenwijze.
- Leerlingen mogen op de toetsen schrijven/strepen/aantekeningen maken/arceren.
- Software en hardware die tijdens de schoolloopbaan met betrekking tot dyslexie wordt gebruikt mag ook worden gebruikt tijdens de toetsing.
- Voor de dyslectische leerlingen in de onderbouw mogen de toetsen op A3 formaat worden gekopieerd. Dit wordt vooraf met de leerling en de betreffende docenten gecommuniceerd.

- **Beoordeling toetsen**
- Spelfouten, grammaticale en stijlfouten tellen niet mee bij de beoordeling van een toets, wanneer deze onderwerpen zelf niet tot de te toetsen stof behoren.
- De docent plaatst bij een onjuiste schrijfwijze een teken en schrijft voor de kantlijn het goede woord.
- De dyslectische leerling heeft altijd recht op inzage in en bespreking van de toets.
- De beoordeling van spelfouten bij talige vakken is als volgt geregeld:
 - Nederlands
 - Onderbouw*
 - Er wordt geen aftrek gegeven voor spelfouten
 - Spelfouten worden wel aangestreept en het liefst verbeterd
 - Spelfouten tellen wel mee als de spelling het onderwerp van toetsing is bij Grammatica, Spelling en Woordenschat. Hierbij geldt dat alleen fouten in de

spellingregels die worden getoetst aangerekend worden. Bij woordenschat worden spelfouten alleen aangerekend wanneer deze leiden tot een verkeerde betekenis.

- Bij schrijfoetsen wordt de normering niet aangepast.

Bovenbouw

- Geen onderscheid tussen leerlingen met en zonder dyslexie.

Engels

- Er wordt fonetisch nagekeken. Het geschrevene wordt goed gerekend als het conform de uitspraak is.
- De woordbetekenis mag niet veranderen. Als de betekenis verandert, dan wordt het woord fout gerekend.

Frans

- Er wordt fonetisch nagekeken. Het geschrevene wordt goed gerekend als het conform de uitspraak is.
- De woordbetekenis mag niet veranderen. Als de betekenis verandert, dan wordt het woord fout gerekend.

Duits

- Er wordt fonetisch nagekeken. Het geschrevene wordt goed gerekend als het conform de uitspraak is.
- De woordbetekenis mag niet veranderen. Als de betekenis verandert, dan wordt het woord fout gerekend.

Plichten

Leerlingen met dyslexie hebben een aantal rechten om ervoor te zorgen dat ze ondanks hun handicap toch het onderwijs kunnen volgen, dat bij hen past. Zij kunnen faciliteiten krijgen die hen helpen hun problemen te verminderen en hun zelfredzaamheid te vergroten. Ondanks deze faciliteiten, zullen dyslectische leerlingen echter altijd harder moeten werken dan de gemiddelde leerling. Daarom hebben leerlingen ook een aantal plichten.

Er wordt verwacht dat de leerling voor zichzelf opkomt en aangeeft waar hij behoefte aan heeft. Dit betekent bijvoorbeeld:

- zelf aantekenen van medeleerlingen kopiëren
- om hulp vragen
- huiswerk goed noteren (of vragen of iemand het controleert)
- als een leerling geen gebruik maakt van extra tijdverlenging, de reden hiervan met de docent bespreken
- ook een goede inzet tonen bij vakken die de leerling moeilijk vindt

Met betrekking tot huiswerk mag worden verwacht dat de leerling:

- een goede planning maakt
- vooruit werkt en iedere dag het huiswerk maakt
- talen gespreid leert: dagelijks 15 minuten
- bereid is extra tijd in het huiswerk te investeren
- indien nodig om extra ondersteuning vraagt

- zich een leesdoel stelt bij de teksten die hij leest
- een duidelijke studiezijn vertoont
- bereid is om na schooltijd remedial teaching te aanvaarden

Bij toetsen wordt verwacht dat de leerling:

- zijn of haar dyslexiepas op de hoek van de tafel legt (in de bovenbouw verplicht!)
- de letter D noteert bovenaan het toetsblad
- goed leest wat er staat
- zijn eigen werk controleert
- gebruik maakt van zijn/haar faciliteiten
- om alternatieve toetsmogelijkheden vraagt
- geen misbruik maakt van toegestane compenserende technologie; het recht hierop kan anders vervallen.

Kamerlingh Onnes, 2020-2021

Vrijstelling en aangepast programma Frans of Duits in de onderbouw voor dyslectische leerlingen op het Kamerlingh Onnes

Binnen het voortgezet onderwijs zijn er voor leerlingen die niet in staat zijn het volledige onderwijsprogramma te volgen, mogelijkheden tot aanpassingen.

Wettelijke regelingen

Er zijn wettelijke regelingen voor leerlingen met dyslexie. Bron: Masterplan Dyslexie oktober 2013 (Zie: 'Informatie over Dyslexie' > 'Welke wettelijke regelingen zijn er voor leerlingen met dyslexie?')

Vmbo

In de eerste twee leerjaren van het vmbo is vrijstelling voor Frans én Duits niet mogelijk. Scholen mogen zelf kiezen welke van deze twee zij aanbieden, maar mogen ook beide talen aanbieden. Voor het volgen van alleen Frans of alleen Duits is daarom geen ontheffing nodig. Vrijstelling voor Frans én Duits is niet mogelijk voor de dyslectische leerlingen.

Havo en vwo

In de eerste drie leerjaren van havo en vwo zijn zowel Frans als Duits verplicht. Er kan geen ontheffing worden verleend aan dyslectische leerlingen. (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 21)

Wel kan de school in de eerste drie leerjaren zelf invulling geven aan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor moderne vreemde talen. De school moet hierbij wel rekening houden met de doorstroommogelijkheden van de leerling.

De afweging tot ontheffing wordt per individueel geval gemaakt door het bevoegd gezag van de school.

Werkwijze Kamerlingh Onnes

De regeling op het Kamerlingh Onnes voor vrijstelling of een aangepast programma voor Frans of Duits in de onderbouw (klas 1,2 en 3) is als volgt:

Vmbo

- Voor een dyslectische leerling is een vrijstelling voor Frans of Duits in het eerste en tweede leerjaar van het vmbo toegestaan. De mogelijkheid voor de vrijstelling wordt in overleg met de dyslexiebegeleider, mentor, vakdocent en ouders van de leerling besproken. Vervolgens zal de teamleider de officiële vrijstelling vaststellen.
- De dyslectische leerling in de onderbouw van het vmbo met vrijstelling voor Frans of Duits, is tijdens het vrijstellingsuur aanwezig in het aangewezen opvanglokaal of in de mediatheek. De dyslexiebegeleider bespreekt met de leerling een zinvolle invulling voor deze twee uren.

Havo en vwo

- Voor de onderbouw van de havo en vwo geldt, wanneer een leerling met ernstige dyslexie, ondanks de inzet van faciliteiten genoemd in het dyslexieprotocol van het KO geen 5.5 kan halen voor Frans óf Duits, of ernstig in de problemen komt bij andere vakken de volgende afspraak. In overleg met de vakdocent, mentor, dyslexiebegeleider en teamleider kan er compensatie worden verleend voor Frans óf Duits. Deze compensatie bestaat uit het volgen van een aangepast programma voor het vak Frans of Duits.
- Afspraak is dat de leerling voor het betreffende vak geen toetsen meer maakt en daarmee ook geen cijfers meer krijgt. Bij de overgangsnormering (het vereiste aantal behaalde punten) wordt rekening gehouden met dit gegeven.
- De dyslectische leerling met recht op een aangepast programma oefent in de klas, middels het adaptieve programma Muiswerk met het desbetreffende vak. De voortgang en inspanning van de leerling wordt gemonitord door de dyslexiebegeleider (middels een docentendashboard van Muiswerk)
- De leerling haalt hiervoor bij de aanvang van de les een iPad op bij het ondersteuningsteam (op de locatie Bessemoer bij de conciërge) en zorgt ervoor dat deze na de les weer wordt teruggebracht.

Voor er tot het aangepaste programma wordt overgaan, zijn de volgende punten van belang:

- De leerling met dyslexie staat onvoldoende voor het vak. Het lukt d.m.v. extra inspanning en begeleiding niet om een voldoende te halen. De inzet en inspanning die de leerling levert voor dit vak staan niet meer in verhouding tot de inzet en inspanning voor andere vakken. (te beoordelen door mentor, dyslexiebegeleider, vakdocent en ouders).
- Wanneer aan bovenstaande criteria is voldaan, bespreekt de dyslexiebegeleider deze punten met de mentor, ouders en leerling, waarna in overleg met de schoolleiding een beslissing wordt genomen.
- Deze beslissing geldt voor de gehele verdere onderbouwperiode.
- In het geval dat een leerling de wens heeft om van de havo door te stromen naar het vwo, zal er maatwerk moeten geleverd, aangezien in de bovenbouw van het vwo een tweede taal verplicht is.

Oktober 2020

